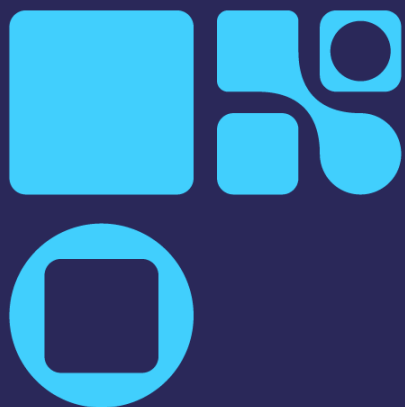

Политика за управление на риска

Съдържание

1.	Цел	2
2.	Обхват	3
3.	Рамка за управление на риска	3
4.	Скорингова оценка на риска	4
5.	Матрица на риска	4
6.	Роли и отговорности.....	5
7.	Съответствие и докладване	6
8.	Преглед и ревизия.....	6
9.	Приемане и прилагане.....	6
Матрица на Риска		7
1.	Систематични рискове	7
1.1.	Риск от забавен икономически растеж	7
1.2.	Политически риск.....	8
1.3.	Кредитен риск.....	9
1.4.	Валутен риск	11
1.5.	Лихвен риск	11
1.6.	Ликвиден риск	12
1.7.	Инфлационен риск	12
1.8.	Риск от неблагоприятни промени в данъчните закони и данъчна практика	13
1.9.	Риск от форсмажорни обстоятелства	14
2.	Несистематични рискове	15
2.1.	Отраслов риск	16
2.2.	Специфичен фирмен (клиентски) риск	16
2.3.	Операционен риск	17
2.4.	Защита на интелектуалната собственост	19
2.5.	Риск от сключване на сделки със свързани лица по цени, различни от пазарните	20
2.6.	Риск от обезценка на активите на дружеството.....	20

3.	Рискови фактори, характерни за акциите, предмет на борсова търговия.....	21
3.1.	Ценови риск	21
3.2.	Ликвиден риск	23
3.3.	Инфлационен риск	23
3.4.	Риск от разводняване на стойността на акциите	24
3.5.	Валутен риск	24
3.6.	Липса на гаранция за изплащане на годишни дивиденди	25
3.7.	Риск от промяна на данъчното облагане на инвестициите в ценни книжа	26
4	Други рискове	26

1. Цел

„Сирма Груп Холдинг“ АД и неговите дъщерни дружества (Сирма, Групата) признават важноста на ефективното управление на риска за гарантиране на сигурността, надеждността, непрекъснатостта и устойчивостта на своите операции.

Целта на настоящата Политика за управление на риска е да създаде рамка за идентифициране, оценка, смекчаване и мониторинг на рисковете, свързани с дейността на Сирма и има следните елементи:

- Идентифициране и оценка на потенциални рискове, които биха могли да повлияят за операциите, активите, данните и репутацията на компанията.
- Прилагане на мерки за смекчаване и ефективно управление на идентифицираните рискове.
- Гарантиране на съответствие със съответните закони, разпоредби и индустриални стандарти.
- Непрекъснато наблюдение и преглед на ефективността на процесите за управление на риска и тяхната актуализация.

2. Обхват

Тази политика се прилага за всички служители на Сирма, контрагенти и трети лица, ангажирани с дейности от името на Сирма. Тя обхваща всички аспекти на операциите на организацията, включително, но не само, информационна сигурност, финансови рискове, оперативни рискове и рискове за съответствие.

3. Рамка за управление на риска

Идентифициране на риска: Сирма редовно ще идентифицира и документира потенциални рискове във всички области на организацията, включително киберсигурност, оперативни, финансови и рискове за съответствие. Всички служители са отговорни за идентифицирането и докладването на потенциални рискове, свързани със съответните им области на работа. Регистрирани възникващи и/или потенциални рискове се докладват на Комитета по инвестиции, риск и устойчивост към Съвета на директорите на „Сирма Груп Холдинг“ АД.

Оценка на риска: Рисковете ще бъдат оценявани въз основа на вероятността от тяхното възникване и потенциалното въздействие върху устойчивостта на Групата и изпълнението на нейните бизнес цели (виж следващата точка за „Оценка на риска“). Сирма използва Матрица на Риска (приложение към настоящата Политика) за категоризиране на рисковете в висок, среден и нисък приоритет, ръководейки разпределението на ресурсите за тяхното смекчаване.

Намаляване на риска: След идентифициране и оценка ще бъдат разработени и приложени подходящи стратегии за смекчаване, и намаляване вероятността и потенциалното въздействие на идентифицираните рискове. Плановите за смекчаване ще бъдат документираны, възложени на отговорни лица и наблюдавани за ефективност. Те ще бъдат обобщени в Матрицата на Риска.

Мониторинг и преглед на риска: Комитетът по инвестиции, риск и устойчивост непрекъснато ще наблюдава ефективността на мерките за смекчаване и периодично ще преглежда състоянието на идентифицираните рискове. Промените във вътрешната или външната среда могат да доведат до преоценка и коригиране на стратегиите за управление на риска, ако е необходимо.

Отчитане на риска: Предоставяйте редовни доклади на висшето ръководство и борда на директорите относно състоянието на идентифицираните рискове, усилията за смекчаване и всички възникващи заплахи, които изискват внимание.

4. Скорингова оценка на риска

Потенциалната **възможност за реализация** и силата на **въздействието** (върху дейността на Сирма) на всички идентифицирани рискове се оценява чрез използването на предварително-дефинирана скоринг-скала както следва:

Оценка	Описание	Възможност за реализация	Сила на потенциално въздействие
1	Незначително	Незначителна вероятност от реализация. Напр.: ликвиден риск.	Незначително въздействие върху дейността на Сирма. Напр.: лихвен риск.
2	Малко	Слаба вероятност от реализация. Напр.: валутен риск.	Слабо въздействие, което не променя значително дейността на Сирма. Напр.: кредитен риск.
3	Умерено	Средна вероятност от реализация. Напр.: инфлационен риск за цената на акциите.	Оказва забележимо въздействие върху дейността на Сирма. Напр.: инфлационен риск.
4	Съществено	Съществена вероятност от реализация. Напр.: забавяне на икономическия ръст.	Съществено въздействие върху дейността на Сирма. Напр.: операционен риск.
5	Силно	Почти сигурна реализация. Напр.: политически риск.	Трайно и силно въздействие върху дейността на Сирма. Напр.: клиентски риск.

5. Матрица на риска

Не всички рискове имат еднаква вероятност от настъпване. Всеки риск, също така би имал различно отражение върху устойчивостта на дейността на Сирма. Вероятността от настъпване и потенциалното въздействие на всеки риск също така се променят във времето.

За визуализиране на съществеността на всеки един риск, както и отчитане на неговата текуща възможност от настъпване Групата използва скоринг система и „Матрицата на риска“, която е и неразделна част от настоящата Политика.

Матрицата на риска съдържа:

- Името на идентифицирания риск;
- Кратко описание на риска;
- Скоринг на вероятността от неговото настъпване и потенциалните отрицателни ефекти, като се използва точкова система от 0 до 5;
- Ежегоден преглед на риска за изминалата година, обосновка на скоринга, и преглед на мерките за намаляване на риска;
- Мерките за намаляване на риска, които Групата използва;
- Мерни единици за измерване на ефективността от противодействието на дадения риск.

6. Роли и отговорности

Съвет на директорите: СД отговаря за осигуряването на надзор и ръководство за процеса на управление на риска. Членовете на СД ще гарантират, че са разпределени адекватни ресурси за дейностите по управление на риска и че целите за управление на риска са приведени в съответствие със стратегическите цели на организацията.

Комитет за инвестиции, риск и устойчивост: Комитетът отговаря за координирането на дейностите по идентифициране, оценка, смекчаване и мониторинг на риска в цялата организация. Членовете на Комитета ще съдействат за обучението за управление на риска на служителите, ще осигурят подкрепа за управлението на риска от СД и ще предоставят насоки по въпроси, свързани с риска.

Висшият мениджмънт: Отговаря за прилагането и осъществяването на Политиката за управление на риска, наблюдава оценките на риска и гарантира, че са налице подходящи контроли.

Служители: Всички служители са отговорни за спазването на политиките и процедурите за управление на риска, своевременното докладване на всички потенциални рискове или инциденти и активното участие в дейностите по оценка и смекчаване на риска в рамките на съответните им роли.

7. Съответствие и докладване

Процесът на управление на риска ще се придържа към всички приложими закони, разпоредби и индустриални стандарти, управляващи практиките за управление на риска в ИТ сектора.

Инциденти, опасни ситуации и значителни промени в рисковите профили ще бъдат незабавно докладвани на Комитета за инвестиции, риск и устойчивост за оценка и подходящи действия. Редовни доклади за управление на риска ще бъдат предоставяни на Съвета на директорите, за да се гарантира прозрачност и отчетност.

8. Преглед и ревизия

Тази Политика за управление на риска ще бъде преразглеждана ежегодно или при необходимост, за да се гарантира нейната непрекъсната уместност и ефективност. Всички необходими ревизии ще бъдат направени след консултации със съответните заинтересовани страни, одобрени от СД и съобщени в цялата организация.

9. Приемане и прилагане

Всички служители са длъжни да се запознаят с настоящата Политика за управление на риска и да се придържат към нейните разпоредби при изпълнение на задълженията си. Неспазването на тази политика може да доведе до дисциплинарни действия, включително прекратяване на трудовите взаимоотношения.

Тази Политика за управление на риска, заедно със свързаните процедури и насоки, ще се поддържат и актуализират, ако е необходимо, от Комитета за инвестиции, риск и устойчивост и ще бъдат одобрени от СД. Актуалните версии ще бъдат достъпни за всички служители чрез вътрешните комуникационни канали на Групата.

* * *

Матрица на Риска

1. Систематични рискове

Маркирани в зелено на Матрицата.

Общите рискове произтичат от възможни промени в цялостната икономическа система и по-конкретно, промяна на условията на финансовите пазари. На тях са изложени всички икономически субекти, опериращи на дадения пазар.

1.1. Риск от забавен икономически растеж

Определение: Взаимодействието между икономическия растеж и финансовите пазари оказват пряко влияние върху формирането и изменението на пазарните условия и инвестиционния климат. Забавеният икономически растеж означава намалена активност от страна на икономическите субекти от където и намалено ниво на инвестициите като цяло и в частност в ИТ и софтуерни решения. В тази връзка, по-нисък икономически растеж влияе неблагоприятно

на дейността на Сирма и би попречил на реализация на бъдещите планове съгласно предварително заложиени параметри.

Вероятност/въздействие: 5 / 4

Преглед 2024: Намаленото въздействие на този риск върху Сирма (4) е резултат от наблюденията върху различни пазари по време на различни кризи, довели до спад на икономическия растеж през периода 2020-2024 години. При това забавяне на икономическия растеж ИТ решенията се разглеждаха от всички участници на пазара, като решение на проблемите. Съответно ИТ секторът остана относително по-слабо засегнат от забавения икономически растеж (с изключение на най-силно засегнатите под-сегменти). За съжаление вероятността от бъдещо допълнително икономическо забавяне остава силна (5).

Мерки:

Диверсифициране на пазарите, където Групата оперира:

- по география (България, Балканите, Европа, САЩ)
- по вертикала (финансова индустрия, застрахователна индустрия, здравеопазване, производство, хотелиерство, логистика и т.н.)
- по под-сегмент (ИТ услуги, Софтуер)

Чрез диверсификацията Сирма има възможност да измести фокуса на своята дейност от затруднени пазари към по-благоприятни такива в оперативен порядък.

Пазарни проучвания и иновации

Чрез проучване на пазарната конюнктура и нуждите на клиентите Сирма може бързо да реагира на неблагоприятно развитие на икономическата обстановка. Иновациите и оттук увеличеното клиентско търсене правят Групата по-устойчива на икономически сътресения.

Държавна подкрепа

В ситуация на икономически сътресения често дружествата, които оперират на съответния пазар, имат възможност за ползване на държавна подкрепа. Сирма проучва и се възползва от подобна подкрепа, когато тя съществува.

1.2. Политически риск

Определение: Политическият риск е вероятността от влошаване на пазарната конюнктура в резултат от политически решения/или липса на навремени такива. В резултат на това средата, в която оперират стопанските субекти се влошава, а инвеститорите има опасност да понесат загуби.

Политическите рискове изобилстват през последните години:

- Бежански вълни
- Войни в Украйна и Близкия Изток
- Геополитическо противопоставяне
- Затруднения в логистиката
- Терористични атаки
- Законодателни промени
- Политическа несигурност в България

Вероятност/въздействие: 5 / 4,5

Преглед 2024: Малкото отстъпление от максималната оценка на въздействието (4,5) на политическия риск върху дейността на Сирма се дължи на устойчивостта на ИТ сектора и по-слабото въздействие върху него от политически неблагоприятни развития. Отново ИТ обикновено се разглеждат като решение на възникнали проблеми. През 2023 Сирма реално функционираше в условията на настъпил политически риск в почти всички негови проявления – както в България, така и в останалите държави на операции. Устойчивият ръст на сегментите където Сирма специализира („ИТ услуги“ и „Бизнес софтуер“), както и добрата диверсификация на Групата намалиха отрицателното въздействие на този риск. Вероятността този риск да продължи да се осъществява и през 2024 остава максимална (5).

Мерки:

Диверсифициране на пазарите, където Групата оперира:

- по география (България, Балканите, Европа, САЩ)
- по вертикала (финансова индустрия, застрахователна индустрия, здравеопазване, производство, хотелиерство, логистика и т.н.)
- по под-сегмент (ИТ услуги, Софтуер)

Чрез диверсификацията Сирма има възможност да измести фокуса на своята дейност от пострадали от политически риск територии към по-благоприятни такива в оперативен порядък.

Спазване на законите и добро корпоративно управление.

Стриктно спазване на местните закони, разпоредби и стандарти за корпоративно управление във всички аспекти на дейността на компанията може да помогне за минимизиране на риска от регулаторни действия и съдебни спорове.

1.3. Кредитен риск

Определение: Кредитният риск представлява рискът даден контрагент да не заплати задължението си към Дружеството. Дружеството е изложено на този риск във връзка с

различни финансови инструменти, като напр. при предоставянето на заеми, възникване на вземания от клиенти, депозирание на средства и други. Излагането на Сирма на кредитен риск е ограничено до размера на балансовата стойност на финансовите активи, признати в края на всеки отчетен период.

Вероятност/въздействие: 1 / 2

Преглед 2024: Загубите от преоценки или отписвания на задължения през изминалата година са незначителни. Съответно вероятността от настъпването на този риск, както и потенциалното влияние върху Сирма е относително слабо.

Мерки:

Ограничаване на експозицията: Дружеството редовно следи за не/изпълнението на задълженията на свои клиенти и други контрагенти, установени индивидуално или на групи, и използва тази информация за контрол на кредитния риск.

Внимателен подбор на контрагенти: Когато разходите не са прекалено високи, се набавят и използват данни за кредитен рейтинг от външни източници и/или финансови отчети на клиентите и другите контрагенти. Политика на Дружеството е да извършва транзакции само с контрагенти с добър кредитен рейтинг.

Стриктен документарен контрол: Всички транзакции в Групата се извършват съгласно предварително сключени договори, подписани от оправомощени лица, които от своя страна са одобрени от юрист-консултите на Сирма. Тази документарна окомплектовка защитава интересите на Групата от настъпването на кредитен риск.

Фокус върху дейността: Всички финансови вземания на Групата са свързани пряко с нейната дейност. Сирма не е предоставяла свои активи като обезпечение по други сделки освен като обезпечение на получени банкови заеми.

Пари и парични еквиваленти: Кредитният риск относно пари и парични еквиваленти се счита за несъществен, тъй като контрагентите са банки с добра репутация и висока външна оценка на кредитния рейтинг.

Измерване: Просрочени вземания на Групата се обезценяват и/или отписват съгласно Счетоводната политика. Съответно кредитният риск се измерва с левовата стойност на преоценките и отписванията през годината. Тази стойност се съпоставя и с общия оборот. Тези стойности се съпоставят също и с исторически такива за констатиране на увеличен или намален риск.

1.4. Валутен риск

Определение: Това е рискът от негативна промяна на валутния курс на една валута спрямо друга. Около половината от сделките на Дружеството се осъществяват в български лева и евро. Чуждестранните транзакции на Групата, деноминирани главно в щатски долари, излагат Дружеството на валутен риск.

Вероятност/въздействие: 1 / 1.7

Преглед 2024: Приходите и разходите на Групата са балансирани и загубите от валутни преоценки са несъществени.

Мерки:

Контрол на паричните потоци: За да намали валутния риск, Групата следи паричните потоци, които не са в български лева. Съществуват процедури за управление на риска за краткосрочните (до 6 месеца) и дългосрочните парични потоци в чуждестранна валута. Когато сумите за плащане и получаване в определена валута се очаква да се компенсират взаимно, тогава не се налага допълнително хеджиране, каквито обикновено са случаите в Дружеството.

Измерване: валутният риск се измерва в лева като валутни преоценки, които се съпоставят с общия оборот. Тези стойности се съпоставят също и с исторически такива за констатиране на увеличен или намален риск.

1.5. Лихвен риск

Определение: Лихвеният риск представлява опасността от повишаване на лихвите по привлечени средства и кредити, в сравнение с оригинално договорените такива. Това е възможно само при кредити/договори с променлив лихвен процент.

Вероятност/въздействие: 1 / 1

Преглед 2024: Кредитната задлъжнялост на Сирма е достигнала една от най-ниските точки от развитието на дружеството, като всички дългосрочни инвестиционни кредити са погасени. Съответно вероятността от този риск е минимална, както и потенциалното му въздействие върху Групата.

Мерки:

Ограничена кредитна експозиция: Групата поддържа ограничена кредитна експозиция, която се погасява при първа ликвидна възможност.

Измерване: лихвеният риск се измерва с отчитане на стойността в лева на всички преоценени кредити през годината. Тази стойност се съпоставя с общия оборот. Тези стойности се съпоставят също и с исторически такива за констатиране на увеличен или намален риск.

1.6. Ликвиден риск

Определение: Ликвидният риск представлява рискът Групата да не може да погаси своите задължения при настъпване на съответните падежи. Подобно събитие е възможно да донесе наказателни лихви, изискване на пълното задължение и загуба на репутация.

Вероятност/въздействие: 0,5 / 3

Преглед 2024: Сирма е погасила всички свои инвестиционни кредити и разполага с достатъчно резерви за посрещане на своите ликвидни нужди. Съответно вероятността от този риск доближава нула. Въпреки това, неговото въздействие би било относително силно (3).

Мерки:

Контрол на паричните потоци: Сирма посреща нуждите си от ликвидни средства, като внимателно следи плащанията по погасителните планове на дългосрочните финансови задължения, както и входящите и изходящи парични потоци, възникващи в хода на оперативната дейност. Нуждите от ликвидни средства се следят за различни времеви периоди – ежедневно, ежемесечно и ежеседмично, както и на базата на 30-дневни прогнози. Нуждите от ликвидни средства в дългосрочен план - за периоди от 180 и 360 дни, се определят месечно. Нуждите от парични средства се сравняват със заемите на разположение, за да бъдат установени излишъци или дефицити. Този анализ определя дали заемите на разположение ще са достатъчни, за да покрият нуждите на Дружеството за периода.

Пари и парични еквиваленти: Сирма поддържа наличности в брой и парични еквиваленти, за да посреща ликвидните си нужди за период до 30 дни. Средства за дългосрочните ликвидни нужди се осигуряват чрез кредити в съответния размер.

1.7. Инфлационен риск

Определение: Инфлационният риск представлява всеобщо повишаване на цените, при което парите се обезценят, възнагражденията на служителите трябва да се увеличават, докато фирмите нямат възможност да компенсират това увеличение с увеличаване цените на продавани услуги и продукти. Инфлационният риск потенциално може да причини свиване на печалбите или понасяне на загуби от Сирма.

Вероятност/въздействие: 4 / 3,2

Преглед 2024: След сериозен ръст на инфлацията през 2022 година от средата на 2023 година инфлацията спада в държавите, където Сирма оперира. Същевременно гео-стратегическата конфронтация, различните регионални конфликти, и затруднени доставки продължават да дават повод за отчитане на относително по-високо ниво на инфлационен риск. Сирма е особено

чувствителна към този риск (въздействие 3,2), защото за ИТ услугите работната сила представлява основен разход, а той е силно подвластен на инфлацията.

Мерки:

Договорна защита: Когато се очаква значителен инфлационен натиск, Сирма включва в своите договори за продажба „инфлационна клауза“, която позволява корекцията на договорените цени в съответствие с инфлационния индекс. Тази клауза е задължителна при по-дългосрочни договори.

Гъвкава заетост: Освен собствените служители с постоянни трудови взаимоотношения, Сирма регулярно поддържа допълнителна заетост от подизпълнители. Последните осигуряват необходимата гъвкавост на заетостта при установяване на инфлационен натиск. По този начин Сирма има възможност както да компенсира своите служители за съответното поскъпване, така и да задържи отрицателното въздействие върху Групата.

Увеличаване на цените: Въпреки силната конкуренция в ИТ сектора, при силен инфлационен натиск, Сирма исторически е прибегвала до увеличение и на своите цени. Това може да се случи и в бъдеще.

Дългосрочни договори за доставки и стратегически партньорства: Сирма се стреми да поддържа дългосрочни договори за доставка и стратегически партньорства. Те осигуряват на Групата устойчиви цени при турбулентни пазарни ситуации.

Скъсяване на веригите на доставки: Скъсяване на веригите на доставки, чрез елиминиране на някои от посредниците осигурява на Сирма, ако не намаляване на ценовите равнища на доставки, то поне запазването им по време на инфлационен натиск.

Съкращаване на разходите: Контролът на разходите и ограничаването/отлагането на по-маловажни такива по време на инфлационен натиск, намалява ефектът от инфлационен натиск върху Групата.

1.8. Риск от неблагоприятни промени в данъчните закони и данъчна практика

Определение: Системата на данъчно облагане в България все още се развива, в резултат на което може да възникне противоречива данъчна практика както на държавно, така и на местно ниво.

Инвеститорите трябва също така да вземат под внимание, че стойността на инвестицията в акции може да бъде неблагоприятно засегната от промени в действащото данъчно законодателство, включително в неговото тълкуване и прилагане.

В допълнение, данъчното законодателство не е единственото, което може да претърпи промяна, като тази промяна да засегне негативно дейността на Групата. Въпреки че по-

голямата част от българското законодателство вече е хармонизирано със законодателството на ЕС, прилагането на закона е обект на критика от европейските партньори на България.

Съдебната и административна практика остават проблематични: българските съдилища не са в състояние ефективно да решават спорове във връзка с права върху собственост, нарушения на законови и договорни задължения и други, в резултат на което систематичният нормативен риск е относително висок.

Неблагоприятни промени в данъчните и други закони биха довели до влошаване на общите условия, в които Дружеството оперира, от където и до влошаване на неговите бъдещи резултати. По специално, увеличението на данъка върху корпоративната печалба и други данъци и такси би намалило крайния разполагаем резултат за нови инвестиции и/или за раздаване на дивиденди на своите акционери.

Вероятност/въздействие: 2,5 / 4

Преглед 2024: няма наложени глоби на никое от дружествата в Групата за тяхното изпълнение на данъчните си задължения. Същевременно опасността от данъчни промени остава висока (съвети на МВФ, потенциално въвеждане на прогресивен данък). Съответно вероятността е 2,5. Евентуалното въздействието от този риск би било още по-високо (4).

Мерки:

Познаване и стриктно спазване на данъчното законодателство

Използване на услугите на надежден одитор на Групата

Измерване: наложени глоби за неспазване на данъчното законодателство

1.9. Риск от форсмажорни обстоятелства

Определение: Форсмажорни събития като природни бедствия, пандемии, саботаж, избухване на войни и терористични актове, както и други, могат да доведат до непредвидима промяна както в търсенето на ИТ услуги и продукти, така и в интереса на инвеститорите към акциите на „Сирма Груп Холдинг“ АД. Някои форсмажорни събития не предвиждат възможността за застраховка.

Форсмажорните събития биха могли сериозно да повлияят на резултатите на Дружеството като намалят неговите възможности за провеждане на нормална бизнес дейност и дадат отражение в посока увеличение на разходните пера.

Вероятност/въздействие: 5 / 3.5

Преглед 2024: Последните години бяха наситени с най-разнообразни форс-мажорни събития (тежест 5 – максималната степен не е достигната поради липса на директни фм събития в

България), чиито отражение не се ограничаваше само до дадена календарна година. Такива бяха например пандемията от КОВИД, войната в Украйна, логистични затруднения, наводнения, пожари и др. Групата и клиентите на Сирма търпят отрицателни последици от всички тези форсмажорни обстоятелства. Макар директно Групата да не е претърпяла загуби от форсмажорни обстоятелства през миналата година (3,5 въздействие), Сирма е реализирала косвени щети. Така през 2023 част от клиентите на Групата отложиха свои инвестиции в ИТ, вследствие на форсмажорни обстоятелства.

Мерки:

Държавна подкрепа: При настъпване на някои форсмажорни събития е възможен достъп до целеви държавни помощи за пострадалите дружества. Сирма поддържа административен капацитет за възползване от такива.

Застраховки: Част от форсмажорните събития биват възприемани като покрит риск от застрахователните компании. Такъв е например рискът от пожар. Сирма има сключени застраховки за всички допустими от застрахователните компании форсмажорни рискове.

Disaster recovery: Сирма поддържа алтернативен достъп до своите бази данни в своята Централа и в своя Център за данни. При възникване на форсмажорни обстоятелства на единия адрес, Групата ще продължи да има достъп до своите данни от алтернативната локация.

Хибридни работни места: Хибридните работни места са вече част от ежедневието в Групата. Те от своя страна правят Сирма по-устойчива на форсмажорни събития.

Политика за устойчивост: Голяма част от форсмажорните събития са резултат от неустойчиви практики на човечеството в миналото. Чрез своята Политика за устойчивост, Сирма полага целенасочени усилия за намаляване на рисковете от неустойчиви бизнес практики.

Измерване: щети измерени в лева, които са настъпили вследствие на форсмажорни обстоятелства.

2. Несистематични рискове

Маркирани в син цвят на Матрицата.

Несистематичните (вътрешни) рискове се свързват с общия инвестиционен риск, специфичен за самата фирма или нейния отрасъл. Несистематичните рискове могат да бъдат разделени на два

вида: отраслов риск, касаещ несигурността в развитието на отрасъла като цяло и фирмен риск, произтичащ от спецификите на конкретното дружество.

2.1. Отраслов риск

Определение: Дружествата в Групата оперират в икономическият сектор на информационни и комуникационни технологии (ИКТ). По-конкретно Сирма е специализирана в сегментите „ИТ услуги“ и „Бизнес софтуер“. Приходите и печалбата на Групата могат да бъдат неблагоприятно засегнати от множество фактори свързани с конюнктурата на финансовия пазар и на пазара на ИКТ.

Вероятност/въздействие: 0,5 / 5

Преглед 2024: През последното десетилетие сегментите „ИТ услуги“ и „Бизнес софтуер“ устойчиво бяха сред най-бързо развиващите се. Очаквания ръст за 2024 според Gartner ([Gartner, December, 2023](#)) е 8% за целия ИКТ сектор и 10,4% и 13,8% съответно за двата сегмента на специализация на Сирма. Съответно въпреки голямото въздействие, което развитието на отрасъла има върху дейността на Групата (5), вероятността от неблагоприятно развитие на отрасъла е силно занижен (0,5).

Мерки:

Мониторинг на пазара: Сирма внимателно следи състоянието на пазара, където оперира, както и прогнозите за неговото бъдещо развитие. Това се осъществява, чрез тримесечни доклади към Съвета на директорите на дружеството.

Адаптивност и иновации: Сирма инвестира в адаптивност и иновации в предлаганите от нея продукти и услуги. По този начин Групата е винаги в крак с нововъзникващите тенденции, технологии и предпочитания на клиентите и е готова да коригира своите бизнес стратегии съответно.

Диверсификация: Въпреки двата сегмента на специализация (ИТ услуги и Бизнес софтуер), Сирма полага усилия за вертикална диверсификация на своите клиенти. Това намалява риска от общ спад на продажбите.

Измерване: Очакваното развитие на сегментите на специализация в текущата и следващите години и следене на търсенето от обслужваните вертикали.

2.2. Специфичен фирмен (клиентски) риск

Определение: Фирменият/клиентският риск е свързан с естеството на дейността на Дружеството, като за всяка фирма е важно възвращаемостта от инвестираните средства и ресурси да съответства на риска, свързан с инвестицията. Основният фирмен риск за Сирма е свързан с възможността за намаляване на платежоспособното търсене на продуктите и

услугите, предлагани от Групата, както и в промяна на условията за продажба на тези продукти и услуги. Фирменият риск може да окаже отрицателно влияние върху ръста на договорите за услуги по разработване и предоставяне на софтуерни решения.

Вероятност/въздействие: 3,5 / 4,3

Преглед 2024: През 2023 година множеството кризи (виж „системни рискове“) доведоха до забавено търсене. Глобалната нестабилност се запазва и през 2024 година. Противодействие на това е устойчивостта на Сирма във времето и силната диверсификация на нейния портфейл. Съответно вероятността от клиентски риск остава завишена (3,5), като въздействието му върху Сирма би било силно (4,3).

Мерки:

Дългосрочни делови отношения: Изграждането на дългосрочни делови отношения с клиентите прави приходите от продажби по-устойчиви. Сирма ще се стреми да осъществява повече „повтарям бизнес“ (нов бизнес със стари клиенти).

Открит диалог с клиентите: Поддържането на открит и прозрачен диалог с клиентите би могло да намали или предотврати изненадата от настъпване на затруднения в някоя от вертикалите на специализация. Диалогът също може да подскаже начинът за намаляване на подобен риск.

Измерване:

Несигурността може да бъде измерена чрез променливостта на получаваните приходи в течение на времето. Това означава, че колкото по-променливи и по-непостоянни са приходите, толкова по-голяма е несигурността дружеството да реализира положителен финансов резултат, т.е. рискът за инвеститорите, респективно кредиторите ще бъде по-висок.

Повтарям бизнес: процентния дял от новия бизнес, който е сключен със стари клиенти.

2.3. Операционен риск

Определение: Операционен риск е рискът от загуба, произтичаща от неадекватни или недобре функциониращи вътрешни процеси, хора и системи, и/или зловредно влияние от външна намеса. Операционните рискове са свързани с управлението на дружеството и могат да се изразят в следното:

- взимане на грешни решения за текущото управление на инвестициите и ликвидността на дружеството от мениджърския състав;
- невъзможността на мениджърския състав да стартира реализацията на планирани проекти или липса на подходящи кадри за това;
- правен риск;

- напускане на ключови служители и невъзможност за назначаване на нови подходящо квалифицирани експерти;
- вътрешна измама, неоторизиран достъп, неоторизирани сделки;
- пробив в киберсигурността, срыв в операционните системи, зловреден софтуер, изтичане на данни;
- риск свързан със съответствието и законосъобразността на дейността;
- риск от пълен срыв на дейността вследствие на външно явление/я.

Вероятност/въздействие: 3,5 / 4

Преглед 2024: През 2023 година не бяха регистрирани пробиви в сигурността, измами, злоупотреби, правни загуби или налагане на глоби за несъответствие. През годината Сирма направи също и своите първи стъпки в измерването на устойчивостта на своето развитие и управлението на този процес. Вътрешните процеси, процедури и политики бяха одитирани и актуализирани. Разходите за обучение на служителите нараснаха с над 30%. „Академията на Сирма“ навлезе в своята втора година, отбелязвайки добри резултати. Въпреки безспорния напредък в борбата с оперативните рискове, водещ се запазва възможността за намиране и привличане на качествен персонал. Вероятността от операционен риск остава висока (5) поради общия завишен риск в света и демографските проблеми на България. Относително завишено би било и въздействието от всеки един от рисковете, които съставляват групата на операционни рискове (5).

Мерки: За оптимизиране и управление на риска ще се използват различни механизми, които включват следните основни направления:

- разумна инвестиционна политика;
- развитие на комитетите на дружеството и повишаване на техния експертен потенциал;
- надлежно правно оформяне на всички транзакции;
- оптимизиране структурата, качеството и възвръщаемостта на активите на Дружеството;
- усъвършенстване на вътрешните разпоредби, процедури и инструкции и ангажиране на целия личен състав в тяхното прилагане;
- системни обучения и квалификации на служителите и привличане на таланти;
- развитие на мерките за киберсигурност и защита от неблагоприятни и недоброжелателни външни фактори и атаки;
- стриктен и всеобхватен вътрешен контрол;
- развитие и подобряване на мерките за disaster recovery;
- развитие и прилагане на всички мерки на Политиката/Стратегията по устойчивост.

Измерване:

- *Брой на пробивите в киберсигурността* през годината;
- *Брой загубени съдебни дела* през годината;
- *Наложени глоби за несъответствие* през годината;
- *Разходи за обучения на служителите* – обща сума и разходи на служител;
- *Средна продължителност на трудовите взаимоотношения* – измерена в години и месеци;
- *Всички мерки от Политиката/Стратегията по устойчивост.*

2.4. Защита на интелектуалната собственост

Определение: Опазването и защитата на интелектуална собственост на Групата е от решаващо значение за нейния успех. Въпреки усилията за защита на интелектуалната си собственост, Групата може да не е в състояние да предотврати трети страни да използват или продават без разрешение това, което тя счита за собствена технология. Всяка интелектуална собственост може да бъде уязвима от разкриване или злоупотреба от страна на служители, партньори или трети страни. Третите страни могат да развият независимо технологии, които по същество са еквивалентни или по-добри от технологиите на Дружеството. Освен това, трета страна може да направи реинженеринг или по друг начин да получи и да използва технологии и информация, която Групата счита за своя. В тази връзка, Дружеството може да не успее да защити правата си на собственост срещу неоторизирано копиране или използване от трета страна, което би могло да има неблагоприятен ефект върху конкурентно и финансово положение и да доведе до спад в продажбите. В допълнение, законите и съдилищата на някои страни може да не предлагат ефективно средство за защита на правата върху интелектуална собственост.

Вероятност/въздействие: 2 / 2

Преглед 2024: През 2023 година не бяха регистрирани нарушения на интелектуалната собственост на Групата. Вероятността от нарушаване на интелектуалната собственост е относително ниска (2). Голямата диверсификация на специализацията на Групата свива и потенциалното отрицателно въздействие на този риск (2).

Мерки: Сирма използва най-различни средства, за да идентифицира и контролира потенциалните рискове и да защити нейната интелектуална собственост. Такива са:

Кандидатстване за патенти, търговски марки и регистриране на други марки и авторски права, за да се предотврати нарушение на авторското право и търговските марки.

Диверсификация на вертикалите на специализация на Групата и оттам диверсификация на интелектуалната собственост.

2.5. Риск от сключване на сделки със свързани лица по цени, различни от пазарните

Определение: „Сирма Груп Холдинг“ АД е част от икономическа група. Рискът от извършване на сделки с предприятия от Групата, чиито условия да се различават от пазарните към момента на сделката и са икономически увреждащи някое от дружествата в Групата.

Вероятност/въздействие: 0,5 / 0,5

Преглед 2024: През 2023 няма констатирани сделки между предприятия от Групата, чийто условия да се различават от пазарните условия. Вероятността и потенциалното въздействие се запазват ниски (0,5).

Мерки: Този риск се елиминира дотолкова, доколкото Дружеството се стреми да поддържа *прозрачна политика* във връзка с отношенията си и третирането на свързаните дружества. Доколкото съществуват сделки в икономическата група, те се сключват при стандартните пазарни условия в дадения момент на транзакцията и не облагодетелстват извънредно никоя от страните.

Измерване: Констатирани сделки между свързани лица на цени, които се различават от пазарните.

2.6. Риск от обезценка на активите на дружеството

Определение: Рискът от обезценка на активите се свързва с възможността за намаляване на балансовата стойност на активите на Дружеството. Евентуална обезценка на дълготрайните материални и/или нематериални активи би довела до необходимостта от осчетоводяване на загуба от тази обезценка. Това от своя страна може да влоши бъдещите финансови резултати на Дружеството както и да доведе до реализиране на краен отрицателен финансов резултат за даден годишен период. Това от своя страна води до риск от невъзможност за разпределяне на дивидент за съществуващите акционери към този бъдещ момент, както и възможно намаление на пазарната цена на акциите на Дружеството поради влошените финансови показатели.

Вероятност/въздействие: 2,7 / 4

Преглед 2024: През 2023 няма настъпили обезценки на активи на Групата. Същевременно се запазва риска за пазарна реализация на по-старите активи в портфейла на дружеството. Съответно вероятността от настъпване е средно висока (2,7), като въздействието върху дружеството би била силна (4).

Измерване: сумата на обезценка на активите през годината отнесено към печалбата преди данъци за същата година.

3. Рискови фактори, характерни за акциите, предмет на борсова търговия

Маркирани в червено на Матрицата.

Рискът при инвестирането в ценни книжа се свързва с несигурността и невъзможността за точно предвиждане на бъдещи ефекти и влияние върху очакваната възвръщаемост от направената инвестиция.

Основният риск и несигурност за акционерите на „Сирма Груп Холдинг“ АД е вероятността тяхната инвестиция в акции на дружеството да не запази своята стойност, както и да не генерира очакваната от тях възвръщаемост поради понижаване на цената на акциите или липса на други доходи (дивиденди) от тях.

„Сирма Груп Холдинг“ АД информира потенциалните инвеститори, че инвестирането в акции е свързано с определени рискове. Инвеститорите трябва внимателно да прочетат и осмислят рисковете, свързани с инвестирането в акции от настоящата емисия преди да вземат инвестиционно решение.

„Сирма Груп Холдинг“ АД се стреми да поддържа нисък рисков профил чрез поддържането на ниски нива на финансов и оперативен ливъридж, високо ниво на оперативна ефективност, въвеждането на стриктни правила и процедури при управлението на дейността и строг контрол за тяхното спазване, диверсифициране на клиентската база и на доставчиците.

Изброеното прави дружеството устойчиво на външни негативни шокове, но въпреки това в своята дейност среща значителни рискове, които могат да повлияят отрицателно на резултатите на дружеството.

3.1. Ценови риск

Определение: Промените в цената на акциите на „Сирма Груп Холдинг“ АД могат да бъдат породени, както от фундаменталното състояние на Групата - настоящи и очаквани резултати от дейността и финансови резултати, така и от икономическите и пазарни условия в България и от пазарните и икономически условия в световната икономика.

Акционерите следва да имат предвид, че е възможно да настъпят събития, които да причинят резки колебания в пазарните цени на акциите, каквито и преди са се проявявали на българския капиталов пазар и на международните финансови пазари, както и че подобни колебания е вероятно да засегнат в неблагоприятна посока цените на акциите на „Сирма Груп Холдинг“ АД.

Пазарната стойност на акциите ще се определя на базата на търсенето и предлагането, и цената на акциите може да нараства или да намалява. Тези „колебания“ на цените могат да доведат до това дадена ценна книга да струва в даден момент много по-малко, отколкото стойността, на която е закупена. Тази динамика на цените е особено характерна за пазара на обикновени акции, чиито борсови цени могат да бъдат предмет на резки колебания в резултат на публично оповестена информация за финансовите резултати на Дружеството, промени в законодателството и други съществени събития.

Значителен брой продажби на акциите на „Сирма Груп Холдинг“ АД за определен период от време може да окаже неблагоприятно влияние върху поддържането на достигнатото ниво на цената им. Такова събитие би било в резултат на значително превишение на продавачите на тези акции над купувачите в този период. Към настоящия момент, Емитентът или трето лице не се ангажират с поддържането на конкретно ценово ниво и значителен брой продажби могат да доведат до намалението на това ниво.

Дружеството не гарантира на инвеститорите, че цената на неговите акции ще се запазва стабилна и/или ще повишава своята стойност в бъдеще. Към момента на изготвяне на настоящия документ „Сирма Груп Холдинг“ АД или, доколкото е известно на дружеството, други лица не възнамеряват да осъществяват изкупуване на акции на Дружеството с цел запазване и/или повишение на пазарната цена на акциите на Дружеството.

Вероятност/въздействие: 2,7 / 3,5

Преглед 2024: През 2023 акциите на СГХ остават подценени. Нещо повече – цената на акциите спадна с 6% през годината. Същевременно ликвидността на БФБ остава свита и опасността от резки отрицателни колебания – висока. Съответно вероятността от допълнителна обезценка се запазва завишена (2,7), а отрицателното въздействие (особено в стратегически порядък – SPO, отношение с банки и т.н.) – високо (3,5).

Мерки:

Информираност на акционерите: Сирма полага максимални усилия за информираността на своите акционери за наличието на този риск;

Максимална прозрачност и отчетност: Сирма регулярно оповестява пълната информация за развитието на Групата и финансовите резултати. Информационността на всички заинтересовани лица се поддържа на необходимото ниво.

Програма за обратно изкупуване: в рамките на допустимите от нормативната база възможности, Сирма прилага обратно изкупуване на собствени акции. Тези покупки донякъде противодействат на ценовия риск.

Измерване: ценовият риск се измерва с динамиката на цените на СГХ.

3.2. Ликвиден риск

Определение: Ликвидният риск е пряко свързан с ликвидността на самия пазар на ценни книжа и изразява потенциалната възможност за покупка или продажба в кратки срокове и обичайни обеми на дадените ценни книжа на вторичния пазар. Ликвидността на емисията зависи от броя инвеститори, които ще проявят интерес към инвестирането в емисията. Ликвидният риск на акциите ще зависи и от развитието на пазара на дялови ценни книжа по отношение на обема и разнообразието на предлаганите инструменти, финансовото състояние на емитента, способността на местния капиталов пазар да привлича нови инвеститори и др.

Инвеститорите следва да имат предвид, че БФБ е значително по-малка и по-слабо ликвидна от пазарите на ценни книжа в повечето страни с развита пазарна икономика. Така, за акционерите на „Сирма Груп Холдинг“ АД няма гаранция, че котирането на акциите на Дружеството на БФБ ще гарантира активната им търговия и достатъчна ликвидност.

Вероятност/въздействие: 5,7 / 2,7

Преглед 2024: Въпреки реализираната активна търговия с акции на СГХ през 2023 ликвидността на БФБ се запазва ограничена. Търговията с акции на Групата също намаляват през годината с 16% и достигат до 3.492.732 оттъргувани акции. СГХ осъществи максимално възможното обратно изкупуване през годината от 3%. Съответно вероятността от този риск е максимална (5,7), и въздействието на този риск (2,7) относително силно.

Мерки:

Сирма може да противодейства на този риск единствено (и доколкото е възможно) чрез обратно изкупуване на акции.

Измерване: обем на търговия с акции на СГХ съотнесен с миналата година.

3.3. Инфлационен риск

Определение: Проявлението на инфлационният риск за акционерите на „Сирма Груп Холдинг“ АД би настъпило в случаите, когато доходите от акциите (повишение в цената и/или получени дивиденди) са по-малки от инфлацията за периода на инвестиране. Инфлационните процеси водят до намаление на реалната доходност, която получават инвеститорите.

Въпреки че в дългосрочен план доходността от акции обичайно изпреварва инфлационните процеси в България и в други страни с развита пазарна икономика, няма гаранции за инвеститорите в акции на „Сирма Груп Холдинг“ АД, че тяхната инвестиция в акции на Дружеството ще представлява реална защита срещу инфлацията.

Вероятност/въздействие: 2,5 / 2,5

Преглед 2024: Този риск бе реализиран през 2023 година. След силният инфлационен натиск започнал през 2022, през 2023 инфлацията достигна 8,6%. Изплатеният дивидент през годината бе BGN 0,0489 (на два пъти), което представлява 6,9% от средната цена на акцията BGN 0.705 за годината. Реализираният риск през годината съответно възлиза на 1,7%, който допълнително се засилва от спада на средната цена на СГХ от 6% за годината. Общ ценови спад от 7,7% за 2023. Рискът се запазва с относително висока вероятност и въздействие (2,5) и през 2024 година.

Мерки:

Информираност на акционерите

Прозрачност на управлението

Стриктно спазване на Дивидентната политика

Измерване: съотношението между годишната доходност (увеличаване/намаляване на цената + дивидент) от акциите на СГХ и годишната инфлация.

3.4. Риск от разводняване на стойността на акциите

Определение: Съгласно Устава на Дружеството не са предвидени ограничения относно максималния размер на бъдещи емисии от акции. Поради тази причина размерът на участието на акционерите може да бъде намален в резултат на публично предлагане, ако те не упражнят своите права и не запишат пропорционален дял от новите акции. В случай, че вследствие на бъдещо публично предлагане, броят на издадените акции на Дружеството се увеличава с по-бързи темпове от размера на активите на същото, възможно е да се стигне до намаляване на стойността на активите на акция на Дружеството.

Вероятност/въздействие: 1,3 / 2,7

Преглед 2024: През 2023 няма разводняване на стойността на акциите на СГХ. Вероятността се запазва като незначителна (1,3), докато въздействието би било умерено (2,7).

Мерки: N.A.

Измерване: наличие на нови емисии на акции на СГХ

3.5. Валутен риск

Определение: Настоящата емисия СГХ е деноминирана в лева. Валутен риск от инвестицията съществува за инвеститори, чийто средства са в щатски долари или друга валута, различна от лева и евро поради постоянните движения на валутните курсове. Инвеститори, които поемат валутен риск при покупката на настоящата емисия биха увеличили или намалили ефективната

доходност от инвестицията си в следствие на засилване или отслабване на курса на лева/еврото спрямо валутата, в която са деноминирани средствата на инвеститора.

Вероятност/въздействие: 1,5 / 1,5

Преглед 2024: Стабилността и високото доверие в надеждността на валутния борд в страната, както и сравнително стабилните позиции на еврото на международните валутни пазари, свеждат наличието на валутен риск до минимални нива. Успоредно с това инвеститори от държави вън от ЕС в СГХ през 2023 година не са регистрирани. Съответно вероятността остава незначителна (1,5), докато потенциалното въздействие – ниско (1,5).

Мерки:

Информирание на инвеститорите

Мониторинг на структурата на инвеститорите

Измерване: инвестиции в СГХ от инвеститори вън от ЕС

3.6. Липса на гаранция за изплащане на годишни дивиденди

Определение: Финансовият резултат на дружеството зависи от множество фактори, сред които умениято и професионализма на мениджърския екип, развитието на пазара, в който оперира дружеството, икономическото развитие на страната и региона, преодоляване на всички видове риск и т.н. За инвеститорите съществува риск от липсата на сигурност/гаранция за изплащане на годишни дивиденди.

Вероятност/въздействие: 3,5 / 3,5

Преглед 2024: През 2023 бяха изплатени 2 дивиденда за 2022 на стойност BGN 0.0489 за една акция. Развитието на Сирма през 2023 бе по-скромно, но СД ще се стреми да се придържа към своята Дивидентна политика. Все пак вероятността и потенциалното въздействие остават относително високи (3,5).

Мерки:

Прилагане на Кодекса за добро корпоративно управление на Сирма

Дивидентна политика на СГХ

Устойчиво развитие на Сирма

Измерване: изплатен дивидент през годината

3.7. Риск от промяна на данъчното облагане на инвестициите в ценни книжа

Определение: Рискът от промяна на данъчното облагане на инвестициите в ценни книжа се свързва с промяната на текущия режим на облагане на този род инструменти. Същият може да се счете за благоприятен в смисъл на наличието на освободена от данъчна тежест капиталова печалба. Промяна към облагане на капиталовата печалба, както и други потенциални промени в данъчното облагане на инвестициите в ценни книжа могат да окажат негативно влияние на крайния реализиран нетен резултат от даден инвеститор.

Вероятност/въздействие: 2,7 / 4

Преглед 2024: През 2023, а и очаквано през 2024 г. в България има политическа несигурност. Съответно вероятността за настъпването е умерено висока (2,7), и потенциалното въздействие да остава относително високо (4).

Мерки: *мониторинг на данъчния дебат*

Измерване: промяна в данъчния режим по отношение на инвестициите в акции

4 Други рискове

Рискови фактори, включени в регистрационния документ, специфичните рискове, свързани с основната дейност на „Сирма Груп Холдинг“ АД, рискове пред устойчивото развитие (ESG рискове), както и общите рискове, които могат да имат отражение върху дейността му, са подробно описани на страници в Регистрационния документ, Политиката/Стратегията за устойчивост или други специални вътрешни документи.

* * *